Qorti tal-Maġistrati (Għawdex)
Inferjuri

Maġistrat Dottor Brigitte Sultana LL.D., LL.M (Cardiff) Adv. Trib. Eccl. Melit.

Illum, il-Ġimgħa, 8 ta' Lulju 2022

Avviż numru:- 19/2009BS

Schembri & Sons Limited (C4225)

-vs-

Joseph Portelli

Il-Qorti;

Rat l-avviż fejn is-soċjeta' rikorrenti talbet lill-intimat il-ħlas tas-somma ta' €7261,47, oltre l-imgħaxijiet legali mid-data ta' kull konsenja sad-data tal-pagament effettiv rappreżentanti pre-stressed slabs lil intimat mibjugħa u kkonsenjati bl-ispejjeż inklużi dawk tal-ittra uffiċjali tal-21 ta' Frar, 2008 (Dok. A) u bl-inġunzjoni tal-konvenut għas-subizzjoni.

Rat in-nota tal-eċċezzjonijiet tal-konvenut Joseph Portelli illi eċċepixxa:

Illi t-talbiet attriċi huma totalment infondati fid-dritt u fil-fatt għaliex l-eċċipjenti ma għandu jagħti xejn lill-atturi;

L-esponenti jirrileva illi l-avviż promotur ma ta l-ebda spjegazzjoni tal-bazi tat-talbiet attriċi; ma fih ebda riferenza għad-data meta suppost ġew konsenjati il-pre stressed slabs illi tagħhom l-atturi qegħdin jitolbu l-ħlas. L-esponenti ma jaf illi xtara ebda pre stressed slabs mingħand l-atturi, u għalhekk darba illi jingħata l-informazzjoni kollha meħtieġa fuq in-

negozju ġuridiku illi suppost wassal għall-pretensjonijiet tal-atturi, huwa qiegħed jirriżerva minn issa illi jqajjem dawk l-eċċezzjonijiet ulterjuri illi jkunu meħtieġa sabiex jirribattu dawn il-pretensjonijiet infondati, inkluż jekk hemm bżonn l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni – kemm dik ta' tmintax-il xahar ai termini tal-artikolu 2148(b) u ta' ħames snin ai termini tal-artikolu 2156(f) tal-kodiċi Ċivili.

Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat illi b'digriet tas-17 ta' Novembru 2020 il-Qorti laqgħet it-talba kif ifformolata fir-rikors tal-konvenut tas-27 ta' Diċembru 2019 u awtorizzatu jippreżenta nota ta' eċċezzjonijiet ulterjuri.

Rat ir-risposta ulterjuri tal-konvenut Joseph Portelli, fejn eċċepixxa:

Illi t-talbiet attriċi huma kolpiti bil-preskrizzjoni – kemm dik ta' tmintax-il xahar ai termini tal-Artikolu 2148(b) kif ukoll dik ta' ħames snin ai termini tal-artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili.

Semgħet ix-xhieda u rat l-atti kollha tal-kawża.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet ippreżentanti mill-partijiet rispettivament.

Rat illi l-kawża tħalliet għal-lum għas-sentenza.

Ikkunsidrat

Permezz tal-azzjoni odjerna s-soċjeta' attriċi qegħda titlob għall-ħlas fis-somma ta' €7,261.47, oltre l-imgħaxx, liema somma tirrappreżenta l-bejgħ ta' planki li sar mis-soċjeta' attriċi lill-konvenut.

Mill-provi jirriżulta li r-relazzjoni ta' bejn il-partijiet tmur lura ħafna fis-snin. Il-partijiet ħadmu flimkien fuq diversi proġetti. Il-konvenut xehed illi kollox kien miexi ħarir sakemm għall-ħabta tas-sena 2009 inqala' diżgwid sejru bejn il-partijiet. Huwa xehed illi kien proprju minn dik il-ħabta li s-soċjeta' konvenuta bdiet tavvanza l-pretensjonijiet tagħha fil-konfront tal-konvenut.

Il-provi in atti huma konfliġġenti għall-aħħar. Minn banda l-konvenut jisħaq li m'għandu jagħti xejn u li dejjem ħallas pronto għal kull konsenja ta' planki. Xehed illi s-sistema kienet li ħadd ma seta' jiġbor il-materjal ordnat qabel ma jħallas għas-saldu. Dik il-ħabta l-ħlas kien isir bi flus kontanti billi jgħaddi l-flus lil burdnar li kien jiġi nkarigat jgħabbi x-xogħol. Il-burdnar, ċertu Peter Paul Said xehed li hu dejjem ħallas għal kull konsenja li għabba. Xehed illi tant kien hemm relazzjoni ta' fiduċja li l-envelope bil-flus ġo fih kien jgħaddih lill-iskrivan tas-soċjeta' attriċi u dan lanqas biss kien jgħodd kemm kien hemm flus fl-envelope. L-attur xehed illi riċevuti qatt ma kien jingħata u għalhekk m'hemm ebda prova ta' ħlas.

Ir-rappreżentanti tas-soċjeta' attriċi xehdu illi l-konvenut kien jibgaħtilhom pjanti jew disinni tal-qisien tal-planki, is-soċjeta' attriċi kienet taħdimhom u burdnar inkarigat mill-konvenut kien imur jgħabbi x-xogħol. Johann Farrugia xehed illi l-attur kien iħallas parti mill-pagamanet ma kull konsenja u jerġa jagħmel ordni oħra. Il-ħlas kien isir mill-burdnar jew mill-konvenut innifsu.

Farrugia xehed illi l-pretensjoni attriċi hija dwar konsenji ta' planki li saru fis-sena 2003 u fis-snin ta' qabel. Xehed illi l-kawża odjerna infteħet fis-sena 2009 għar-raġuni li sakemm infetħet din il-kawża l-partijiet kienu qegħdin jaħdmu flimkien fuq proġett ieħor. Xehed ukoll illi bil-fomm il-konvenut dejjem qal li kien ser iħallas id-dovut.

Rodianne Bonnici, Senior Accounts Clerk xehdet illi kull meta joħroġ ix-xogħol u dan jitħallas tinħareġ l-irċevuta relattiva. Xehdet illi hemm planki li għalihom ħarġet invoice iżda ma tirriżultax delivery note. Spjegat illi dan jista' jkun għaliex id-delivery note intilfet jew għaliex qatt ma nħarġet.

Waqt is-seduta tas-16 ta' Marzu 2022, il-konvenut minn jeddu ħa l-pedana tax-xhieda u xehed illi "*Jiena m'għandix intihom flus lil Schembri & Sons*."

L-Eċċezzjoni Ulterjuri
Preskrizzjoni ai termini tal-Artikolu 2148(b) u 2156(f) tal-Kap 16

L-Artikolu 2148(b) tal-Kap 16 jaqra hekk:

L-azzjonijiet hawn taħt imsemmija jaqgħu bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' tmintax-il xahar:

(b) l-azzjonijiet ta' kredituri għall-prezz ta' merkanzija, oġġetti jew ħwejjeġ oħra mobbli, mibjugħa bl-imnut

Dik il-parti tal-Artikolu 2156 tal-Kap 16 illi hija ta' rilevanza għall-proċeduri odjerni taqra hekk:

L-azzjonijiet hawn taħt imsemmija jaqgħu bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' ħames snin

(f) l-azzjonijiet għall-ħlas ta' kull kreditu ieħor li ġej minn operazzjonijiet kummerċjali jew minn ħwejjeġ oħra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa', skont din il-liġi jew liġijiet oħra, taħt preskrizzjoni aqsar, jew ma jkunx jirriżulta minn att pubbliku;

L-Artikoli 2148 u 2156 iridu jinqaraw u jiġi mħaddma flimkien mal-Artikolu 2160 tal-Kap 16.

L-Artikolu 2160 jaqra hekk:

(1) Il-preskrizzjonijiet imsemmija fl-artikoli 2147, 2148, 2149, 2156 u 2157, m'ghandhomx effett jekk il-partijiet li jeccepuhom, ma jaghtux gurament minn jeddhom waqt il-kawza li mhumiex debituri, jew li ma jiftakrux jekk il-haga gietx imhallsa.

(2) Jekk il-gurament jinghata mill-werrieta tal-persuna li taghha l-attur jippretendi li kien kreditur, jew minn ohrajn li l-jeddijiet taghhom gejjin minghand dik il-persuna, il-preskrizzjonijiet fuq imsemmija ma jkollhomx effett jekk huma ma jistqarrux li ma jafux li l-haga ghandha tinghata.

(3) Fil-proceduri ghall-gbir ta' debiti li ghalihom hemm referenza fil-proviso ghall-artikolu 2156, meta parti taghti gurament li hija mhijiex debitur, din trid taghti ragunijiet ghaliex qed tqis lilha nnifisha li mhijiex debitur.

Fid-dawl ta' dak premess fl-Artikolu 2160 għar-rigward tal-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni fit-termini tal-Artikolu 2148 u 2156, il-Qorti jeħtieġ illi tqis żewġ elementi:

i. minn mindu għandu jingħad illi bdiet tiddekorri l-preskrizzjoni;
ii. il-ġurament tad-debitur fit-termini tal-Artikolu 2160.

Fit-termini tal-Artikolu 2137, il-preskrizzjoni tiddekorri mill-mument li fih l-azzjoni tista' tiġi eżerċitata.

Il-preskrizzjoni eċċepita mill-konvenuti hija estintiva tal-azzjoni attriċi. F'dan il-każ isib applikazzjoni l-prinċipju illi *actioni non natae non praescribitur* li jfisser illi l-perijodu ta' preskrizzjoni jiddekorri biss minn dak il-mument meta setgħet tinbeda azzjoni in kawtela ta' dritt. Dan il-prinċipju jinstab kritallizat fl-Artikolu 2137 tal-Kap 16 illi jaqra hekk:

Bla ħsara ta' dispożizzjonijiet oħra tal-liġi, il-preskrizzjoni ta' azzjoni tibda minn dak in-nhar li din l-azzjoni tista' tiġi eżerċitata; mingħajr ma jittieħed qies tal-istat jew tal-kondizzjoni tal-persuna li lilha din l-azzjoni tmiss.'

L-awturi **<u>Baudry-Lacantinerie u Tissier</u>** jgħallmu illi:

"*Quanto alla prescrizione estintiva, il suo corso comincia in principio a partire dal giorno in cui e' nato il diritto o l'azione che e' destinata ad estinguere …* (Trattato Teorico-Pratico di Diritto Civile : Della Prescrizione : Cap XII. Par 364 pag 279).

U aktar illi:

"*La prescrizione estintiva in materia di diritti eventuali non decorre evidentemente se non dopo il verificarsi dell'evento che fa nascere il diritto rimasto fin allora puramente eventuale*".

Il-Qorti sejra tagħmel referenza għad-deċiżjoni tal-Qorti tal-Appell (Inferjuri) mogħtija fit-12 ta' Jannar 2005 fl-ismijiet **Ignatius Busuttil vs Water Services Corporation** fejn ingħad hekk:

*Hu stabbilit fil-gurisprudenza illi min iqajjem l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni jehtieglu jipprova l-perkors taz-zmien statutorju li jiddefinixxi liema terminu preskrittiv kien japplika ghall-fatti in kawza. (Ara "**Jeremy Holland nomine -vs- Joseph Chetcuti**", Appell, 25 ta' Frar, 2000.) Fatti li jridu jirrizultaw mill-atti u mhux minn dawk li kellhom jew setghu ngiebu u baqghu ma tressqux;*

Essenzjalment, il-kwestjoni hi wahda ta' fatt li tiddependi mill-apprezzament tal-provi. Apprezzament dan li jehtieg li jsir minn din il-Qorti gjaladarba l-eccezzjoni giet sollevata f'dan l-istadju u mhux ukoll quddiem it-Tribunal adit;

...

Huwa principju maghurf f'materja ta' preskrizzjoni illi t-terminu tal-preskrizzjoni tad-dritt ghar-rizarciment tal-hsara minhabba fatt illecitu jiddekorri mill-mument li fih il-hsara timmanifesta ruhha esternament u ssir oggettivament percepibbli u maghruf. Ghall-attur dan il-mument kien l-24 ta' Novembru 2000 u l-Qorti ma tistax tigbed kongetturi illi dan seta' kien f' xi data anterjuri u bil-fors 'l hinn mis-sentejn li ssemmi l-ligi fl-artikolu specifiku. Ghal kull buon fini l-Qorti tqis li hi proprju l-imsemmija data (24 ta' Novembru 2000) li fiha twieldet l-obbligazzjoni li ssemmi d-duttrina (ara Laurent "Principii di Diritto Civile", Vol. XXXII para 16), u li jrid bhala bidu ta' tluq taz-zmien preskrittiv l-Artikolu 2137, Kodici Civili. Ara b' ezemplari ta' dan il-principju decizjonijiet a Vol. XXVIII P I p 726; Vol. XXIX P II p 103; Vol. XXXVI P II p 509 u Vol. XXXVII P I p 622, fost bosta ohrajn;

Abbażi ta' dawn il-prinċipji, jmiss issa illi l-Qorti tgħaddi sabiex tiddetermina minn mindu beda jiddekori l-perijodu ta' preskrizzjoni fil-każ li għandha quddiemha llum.

Johann Farrugia xehed illi l-pretensjoni attriċi tirrisali għal-konsenji li saru fis-sena 2003 jew addirittura qabel. F'dan ir-rigward tressqu diversi invoices li jġibu d-data tas-sena 2003 jew qabel. L-aħħar invoice hija datata 9 ta' Jannar 2003. Il-Qorti tosserva li s-soċjeta' konvenuta għażlet it-triq tal-passivita' u stenniet sal-21 ta' Frar 2008 sabiex tibgħat ittra uffiċjali lill-konvenut liema ittra ġiet notifikata lill-konvenut fil-25 ta' Frar 2008.

Ma jirriżultax illi f'xi żmien qabel din l-ittra uffiċjali l-attrici ressqet fil-konfront tal-konvenut xi att ġudizzjarju permezz ta' liema nterrompiet il-preskrizzjoni. Dwar l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni, l-Artikolu 2128 jipprovdi illi:

Il-preskrizzjoni tinkiser ukoll b'kull att ġudizzjarju ppreżentat fl-isem tas-sid jew tal-kreditur, innotifikat lill-parti li kontra tagħha wieħed irid li ma jħallix timxi l-preskrizzjoni, u li minnu jkun jidher biċ-ċar illi s-sid jew il-kreditur bi ħsiebhom iżommu l-jedd tagħhom.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Dennis Tanti vs Dr Ray Busuttil noe** deċiża fil-25 ta' Settembru 2003 mill-Qorti Ċivili, Prim'Awla ingħad illi:

Illi l-Qorti lanqas ma tista' taqbel mal-attur li ż-żmien tal-preskrizzjoni beda għaddej minn Lulju tal-1999, jiġifieri minn dak inhar li xiħadd li xtaq jibqa' mistur tarraflu b'dak li kien hemm miktub dwaru fil-GP47 mehmużin mal-applikazzjonijiet tiegħu għall-ħatriet disponibbli. Ingħad għadd ta' drabi mill-Qrati tagħna li mhux kull xkiel jagħti lok għall-applikazzjoni tal-massima contra non valentem agere non currit prescriptio. Biex din ir-regola sseħħ, jeħtieġ jintwera (naturalment, minn min jallega li ma setax jaġixxi qabel) li l-impossibilita' li wieħed jaġixxi trid tkun waħda indipendenti mir-rieda tiegħu, dovuta għal kawża 'l barra minnu liema kawża ma setax iwarrab[1] . Fil-każ preżenti, l-għamil li l-attur jgħid li l-imħarrkin iridu jwieġbu għalih seħħ żgur qabel ma l-applikazzjonijiet tiegħu bdew jitqiesu mill-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku. Jekk għandu raġun f'dak li qiegħed jallega - jiġifieri li kien minħabba dak l-għamil li huwa ma ntgħażilx għall-ħatriet li applika għalihom - iż-żmien li fih kellu jressaq l-azzjoni tiegħu beda jgħaddi minn dak inhar. Il-Qorti, f'dan l-aspett, issib li jkollha taqbel mas-sottomissjoni tal-imħarrkin li l-attur, fil-proċeduri li kien diġa' beda wara li ħareġ ir-riżultat, kellu għad-dispożizzjoni tiegħu l-possibilita' u l-meżżi li jintebah b'dak l-għamil fi żmien utli. Ir-raġuni miġjuba minnu (imma bl-ebda mod ippruvata) hija dgħajfa wisq biex tintlaqa';

Illi minn dan kollu joħroġ li fil-fatt l-attur naqas li jressaq il-kawża tiegħu fiż-żmien li kienet tagħtih il-liġi. Bl-ebda mod ma jista' jingħad li ż-żmien preskrittiv ġie interrott bl-għoti tal-ħatra lill-attur matul iż-żmien li kienet għaddejja l-kawża u dan għaliex il-ħatra ma ngħatatx lilu mill-imħarrkin. Jekk xejn, l-effett tal-għoti tal-ħatra lill-attur b'effett li jmur lura għaż-żmien meta kien oriġinarjament ikun eliġibbli għaliha, u l-aċċettazzjoni tiegħu ta' tali ħatra b'dik il-kundizzjoni, jista' jkollhom effett fuq l-interess ġuridiku tal-attur li jissokta bil-kawża preżenti. Imma din il-kwestjoni ma tagħmilx parti mill-istħarriġ li din il-Qorti ntalbet tagħmel f'din is-sentenza;

Illi mhux kontestat lanqas li, qabel ma beda l-kawża preżenti, l-attur ma jidher li interpella bl-ebda mod lill-intimati b'xi att ġudizzjarju li seta' jinterrompi l-preskrizzjoni;

---

[1] Ara , per eżempju App. Kumm.. 15.2.1965 fil-kawża fl-ismijiet Attard noe vs Fenech (Kollez. Vol: XLIX.i.500) u App. Inf. 12.5.2003 fil-kawża Mario Testa vs Alfred Theuma et

Għal dak illi jikkonċerna d-dekorriment tal-perijodu preskrittiv, jinkombi fuq il-konvenut illi juri b'mod definittiv il-mument minn meta bdiet tiddekorri l-preskrizzjoni. Il-konvenut naqas milli jindika data preċiża li minnha, fil-fehma tiegħu, għandu jibda għaddej it-terminu preskrittiv. Għalhekk, mhuwiex ċar għall-Qorti jekk il-konvenut huwiex qiegħed jippretendi li l-preskrizzjoni bdiet tiddekorri minn meta ngħata s-servizz jew minn mindu ntalab il-ħlas jew mid-data indikata fuq il-fattura jew inkella minn xi data oħra. Il-konvenut ikkonċentra l-isforzi kollha tiegħu fuq il-fatt li ebda ħlas m'huwa dovut. Ferm il-premess, fid-dawl tal-ġurisprudenza ċitata, il-Qorti tisħaq li huwa fl-obbligu tagħha li xorta waħda tindaga hi stess id-data li minnha bdiet għaddejja l-preskrizzjoni. F'dan il-kuntest il-Qorti sejra tirreferi għall-insenjament traċċjat fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-16 ta' Diċembru 2015 fl-ismijiet **Citadel insurance plc noe et vs Anthony Mizzi** fejn ingħad hekk:

*"Il-Qorti dejjem u f'kull każ ghandha l-obbligu li tistharreg d-data minn meta l-preskrizzjoni tibda tiddekorri. Meta mill-provi li jitressqu m'hiex f'posizzjoni li tasal ghal xi konkluzjoni, ghandha tichad l-eccezzjoni (ara sentenza tal-Prim'Awla fl-ismijiet **John Bugeja vs Joseph Gauci**, 28 ta' Novembru 2002)."*

Għandha ssir ukoll referenza għall-Artikolu 2151(1) tal-Kodiċi Ċivili li jistabbilixxi illi:

"Fil-kazijiet imsemmijin fl-ahhar erba' artikoli qabel dan, ikun hemm lok ghall-preskrizzjoni, ghad li kien hemm kontinwazzjoni ta' forrnituri, kunsinni bil-kreditu, xoghlijiet, servizzi jew qadi iehor."

L-ordnijiet li l-konvenut għamel mas-soċjeta' attriċi għall-konsenja tal-planki kienu konsekuttivi b'ordni tilħaq oħra. Dan juri kontinwita' fil-prestazzjoni tas-servizz. Il-Qorti tosserva li mhuwiex ċar jekk l-ordnijiet li tagħhom issa qiegħed jintalab ħlas kienux għall-istess proġett inkella għal proġetti differenti. In ogni każ pero', il-Qorti tosserva li l-aħħar riċevuta in atti u li dwarha hemm pretensjoni ta' ħlas hija datata 9 ta' Jannar 2003. Il-bqija tal-irċevuti li tagħhom qiegħed jintalab il-ħlas permezz tal-kawża ta' llum ilkoll iġibu dati li huma aktar kmieni fiż-żmien minn dik tad-9 ta' Jannar 2003.

Dan iwassal lill-Qorti għall-konklużjoni li fil-każ in diżamina il-preskrizzjoni bdiet tiddekorri mid-data tal-aħħar fattura u cioe mid-9 ta' Jannar 2003.

Tant dwar minn mindu beda jiddekorri l-perijodu ta' preskrizzjoni.

Imiss issa illi l-Qorti tagħmel il-kunsiderazzjonijiet tagħha għar-rigward it-tieni element li jikkonċerna l-ġurament tad-debitur ai termini ta' dak stabbilit taħt l-Artikolu 2160 tal-Kap 16. F'dan il-kuntest irid jingħad illi in segwitu għall-emendi illi ġew introdotti fil-Kodiċi Ċivili permezz tal-Att numru 1 tas-sena 2017 li daħal fis-seħħ b'effett mit-13 ta' Jannar 2017, jeħtieġ illi meta tiġi eċċepita l-preskrizzjoni a tenur tal-Artikoli 2148 u 2156, il-Qorti trid tqis din l-eċċezzjoni fid-dawl tal-elementi ravviżati fl-Artikolu 2160(1) tal-Kap 16 liema artikolu ġie ċitat aktar 'il fuq.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Bottega Del Marmista Ltd vs Paul Mifsud et** deċiża mill-Qorti tal-Appell (Inferjuri) fis-26 ta' Jannar 2018 ingħad dan illi ġej:

'… Imbaghad fis-seduta tal-25 ta' Jannar, 2017 il-konvenuti xehedu li m'ghandhomx jaghtu lis-socjeta attrici (fol. 38 u 39). Pero' dan ma kienx kaz fejn il-konvenuti nghataw il-gurament decizorju izda fejn huma xehdu minn jeddhom. Ghalhekk ma jistghux jigu applikati l-principji tal-gurament decizorju. Il-Qorti zzid li bl-Att 1 tal-2017, li dahal fis-sehh fit-13 ta' Jannar, 2017, saret emenda kardinali fl-Artikolu 2160 tal-Kodici Civili. Qabel dakinhar id-disposizzjoni kienet tikkontempla l-possibilta' lill-attur li jaghti l-gurament decizorju lill-konvenut:

'Il-preskrizzjonijiet imsemmija fl-artikoli 2147, 2148, 2149, 2156 u 2157 m'ghandhomx effett jekk il-partijiet li jeccepuhom, meta jinghata lilhom il-gurament, ma jistqarrux li mhumiex debituri, jew li ma jiftakarx jekk il-haga gietx imhallsa'.

Bl-emenda li saret bl-Att 1 tal-2017 il-legislatur impona fuq il-konvenut l-obbligu li jiehu l-gurament u fin-nuqqas il-konvenut ma jkunx jista' jiehu beneficcju mill-preskrizzjonijiet qosra. Ovvjament, l-konsegwenzi legali li zviluppaw mill-gurisprudenza dwar il-gurament decizorju li ssemmew mill-ewwel qorti f'pagni 19 u 20 tas-sentenza, kienu japplikaw f'xenarju partikolari cjoe' meta l-attur jaghti l-gurament lill-konvenut. Fil-kaz in ezami l-konvenuti xehdu minn jeddhom. 'Il fatt li hi l-ligi li timponi fuq il-konvenut li jixhed biex ikun jista' jinvoka l-preskrizzjonijiet qosra, ma jbiddel xejn. Ghaldaqstant, illum irrispettivament x'jixhed il-konvenut minn jeddu meta jiehu l-gurament kontemplat fl-artikolu 2160 tal-Kodici Civili, l-attur ghandu kull dritt li jaghti prova li kien hemm interruzzjoni jew rinunzja ghall-preskrizzjoni. Din kienet

wara kollox ukoll il-posizzjoni qabel l-emenda tal-artikolu 2160 tal-Kodici Civili meta l-konvenut kien jaghzel li jixhed minn jeddu.'

Qabel l-introduzzjoni tal-emendi l-posizzjoni kienet differenti fejn '… Jekk l-attur jaghzel il-mezz tal-gurament, u l-konvenut ikun halef skont il-ligi, l-attur ma jkunx jista jaghzel mezz iehor, billi meta l-kreditur jitlob li jinghata lid-debitur il-gurament, dan ifisser li hu qieghed jirritjieni bhala ammissibli l-preskrizzjoni eccepita u li ma kienx hemm sospensjoni jew interruzzjoni taghha, u li jrid jipprova l-mezz estrem tad-dilazzjoni tal-gurament. B'dan il-mezz huwa jkun qieghed jirrimetti ruhu fil-kuxjenza tad-debitur.'[2]

Minn dan isegwi illi l-emendi riċenti fil-liġi biddlu radikalment il-pożizzjoni tad-debitur. Ai termini tal-Artikolu 2160 kif emendat, jinkombi fuq id-debitur li minn rgħajh u bil-ġurament tiegħu waqt il-kawża jikkonferma illi mhuwiex debitur.

Fis-sentenza tagħha tas-16 ta' Frar 2018 fl-ismijiet **P&S (C4860) et vs Noel Zammit et**, il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili daħlet fuditus fil-kwistjoni tal-effetti provokati mill-emendi għall-Artikolu 2160. Il-Qorti għamlet is-segwenti osservazzjonijiet:

'…Li forsi ma fhemx il-Konvenut hu, li l-eccezzjoni taht artiklu 2156(f) u (d) tal-Kodici Civili ma tirnexxix ghas-semplici raguni li jkunu ghaddew hames snin. It-terminu imsemmi fir-rigward tal-artikoli 2156(d) u (f) tal-Kodici Civili huwa biss wiehed u mhux l-uniku ingredjent biex tirnexxi din id-difiza. Dak li jiddisponi dan l-artiklu jrid ikun abbinat mal-ingredjent l-iehor kumulattiv ta' natura procedurali, li jikkommina l-artiklu 2160 (1) tal-Kodici Civili.

20. Dan l-artiklu jistabilixxi, li min irid jipprevalixxi ruhu mill-beneficcju ta' preskrizzjoni partikulari ossia brevi, ghandu (i) jixhed minn jeddu u (2) jaghti l-gurament waqt il-Kawza li ma hux debitur. L-anqas ma jista' jghid li ma jiftakarx li l-haga giet imhallsa, ghaliex dan ix-xorta ta' gurament huwa riservat ghall-eredi tad-debitur tant li fit-test tal-ligi il-kliem uzat huwa "ma jiftakrux" (ara Decizjoni fl-ismijiet Vincenzo Cauchi -vs- Giovanni Scerri tal-Qorti tal-Kummerc, 28 ta' Ottubru 1955).

21. Minkejja t-tibdil fil-ligi kif fuq inghad, dawn iz-zewg formuli ta' gurament xorta baqghu sagramentali, u kull devjazzjoni minnhom ma tiswiex ai fini ta' dawn ix-xorta ta' eccezzjonijiet. Li tghid li d-dejn huwa preskritt, minghajr ma

[2] **Vincenza Vella vs Carmela armla Sciberras**, deċiża mill-Prim Awla, Qorti Ċivili fis-16 ta' Jannar 1963

tuza t-test li trid il-ligi, ma jiswiex biex tirnexxi din ix-xorta ta' eccezzjoni. Ma hux kompitu tal-Konvenut li jasal ghall-konkluzjonijiet legali. Il-kompitu tieghu hu li jimxi skont dak li jitlob l-artiklu imsemmi. …'

Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet ta' fatt u ta' dritt illi l-Qorti diġa għamlet u abbinati dawn mal-ġurisprudenzja supra ċitata l-Qorti tqis bħala pjenament sodisfatt il-vot tal-liġi kif rifless taħt l-Artikolu 2160. Stabbilit dan u stabbilit ukoll illi l-preskrizzjoni bdiet għaddejja mid-data tad-9 ta' Jannar 2003, il-Qorti ssib illi l-azzjoni attriċi hija preskritta kemm ai termini tal-Artikolu 2156(f) u aktar u aktar ai termini tal-Artikolu 2148(b) tal-Kap 16.

Decide

Għar-raġunijiet kollha hawn fuq premessi, il-Qorti qegħda taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi waqt illi tiddikjara l-azzjoni attriċi preskritta ai termini tal-Artikolu 2418(b) kif ukoll ai termini tal-Artikolu 2156(f) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta, tiċħad it-talba attriċi.

L-ispejjeż ta' din il-kawża għandhom ikunu a karigu tas-soċjeta' attriċi.

(ft) Dr. Brigitte Sultana
Maġistrat

(ft) Daniel Sacco
Deputat Reġistratur

Vera Kopja

Għar-Reġistratur